Należność pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok XII. Warszawa, dnia 15 marca 1936 r. Nr. 5

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, UL. MIODOWA 6,
tel. Administracji 5-92-63 i tel. Redakcji 2-97-03

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr. 6, tel. 5-92-63

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 1936 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU ZAMOJSKIEGO W ZAMOŚCIU
z Oddziałem w SZCZEBRZESZYNIE.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		14.268,92	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		32.803,09	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		763,—	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			47.835,01
2. Kupony			900,—
3. Waluty obce	66,—		92,25
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe		90.000,—	
b) papiery państwowe		35.674,—	
c) listy zastawne i obligacje . .			
d) obligacje Związków Komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		135.957,—	261.631,—
5. Banki i K. K. O. „Loro" . . .	10 118,76		10.118,76
6. Banki i K. K. O. „Nostro" . . .			12.954,90
7. Weksle zdyskontowane (7 kont) . .			230.474,—
8. Pożyczki wekslowe (1302 konta) . .			
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dys. i poż. wek. (103 kont)	564,—	30.111,40	
b) pochodz. z innych kred. (2 konta)		160.311,13	190.422,53
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (1 konto)		3.412,—	
b) zabezpieczone hipoteką (3 konta) .		28.065,—	
c) zabezpieczone innemi wartościami .			31.477,—
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (37 kont) . . .		7.321,93	
b) innych wartości (1 konto) . .		54,94	
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			7.376,87
12. Pożyczki na skrypty dłużne (13 kont)			162.201,80
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjn. (229 kont)			172.982,23
15. Odsetki zaległe			85.892,20
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			6.058,06
18. Różne			29.318,30
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			3.682,23
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		44.464,51	44.464,51
Razem . .	10 748,76		1.297 881,65
21. Depozyty			315.768,89
22. Udzielone gwarancje			4,—
23. Inkaso			83.543,30
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem . .			1.697.197,84

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			160.000,—
2. Fundusz zasobowy			3.456,46
3. Fundusze specjalne:			
a) na budowę domu własnego . .			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (4 konta) . . .	60,—	67.605,40	
b) terminowe (2 konta) . . .		676,—	68.281,40
7. Wkłady oszcz. osób fizycznych i prawno-prywat.:			
a) bezterminowe (1442 konta) . .		385.408,01	
b) terminowe do 3 miesięcy (26 kont)		58.306,50	
c) terminowe ponad 3-miesiące i warunkowe (2262 kont) . . .	7.566,—	312 460,44	756.174,95
8. Rachunki bieżące (czek., przekaz. i t.p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno - publ. (6 kont) .		10.891,—	
b) osób fiz. i prawno-pryw. (60 kont)	3.120,—	59.106,11	69.997,11
9. Salda kredytowe rachunków otwartego			3.503,—
kredytu (2 konta)			15.417,13
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .			
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		43.600,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.		148.112,50	
d) przez inne instytucje . . .			191.712,50
15. Banki i K. K. O. „Loro" . . .			1.360,—
16. Banki i K. K. O. „Nostro" . . .			
17. Przekazy na Kasę			2.316,37
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			16.487,63
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			9.175,10
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem . .	10 748,—		1.297.881,65
22. Różni za depozyty			315.768,89
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			4,—
24. Różni za inkaso			83.543,30
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem . .			1.697.197,84

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	41.005,67	
b) od rachunków bieżących . . .	1.624,82	
c) od redyskonta weksli	58,—	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	3.511,95	
e) różne inne	455,34	46.655,78
2. Prowizje wypłacone		1.702,60
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	38.032,95	
b) świadczenia socjalne	3.279,—	
c) wydatki rzeczowe	11.796,80	53.108,75
4. Podatki i opłaty skarbowe		664,21
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	866,16	866,16
6. Odpisy na dłużnikach		2.863,94
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		153,32
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		8,23
10. Strata na narzędz. rolniczych przejętych od Spółdz. „Rolnik" w 1930 r. . .		18.495,88
11. Różnica %% od należności zask. (Dekr. Prez. Rzpl. z dn. 3.12.1935 r.) . .		26.751,66
Razem . .		151.117,21

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	68.653,14	
b) od rachunków bieżących . . .	11.374,03	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	441,40	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .	4 662,82	
e) od układów konwersyjnych . . .	3.851,12	
f) od papierów wartościowych . . .	6.712,32	
g) od K. K. O. i Banków	975,43	
h) różne inne	4.112,87	100.783,13
2. Prowizje pobrane		5.627,44
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		20,33
4. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji . . .		221,80
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrówn. na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		44.464,51
Razem . .		151.117,21

Dyrektor: (—) **Tomasz Fidala**
Buchalter: (—) **Jadwiga Grądkiewicz**

Komisja Rewizyjna:
(—) **Juljan Wyszyński**
(—) **Adam hr. Łoś**
(—) **Józef Zych**

Zarząd Kasy:
(—) **Stanisław Kostrubała** — Naczelnik
(—) **Jan Buczak** — Zast. Naczelnika
(—) **Jan Helman** — Członek Zarządu

Rok XII. Warszawa, dnia 15 marca 1936 r. Nr. 5

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Komitet Redakcyjny: *Józef Rożkowski, Juljusz Zdanowski, Jarosław Żaboklicki.*
Redaktor — *Bolesław Obszyński.*

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6 — Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła

CENY OGŁOSZEŃ
Strona w tekście: 300 zł., 1/2 str. 150 zł., 1/4 strony 75 zł. Poza tekstem za stronę 200 zł., 1/2 str. 100 zł., 1/4 str. 50 zł.
Dla Komunalnych Kas Oszczędności bilanse i tabl. (dostarc. bezpośrednio do admin.) za str. 70 zł., 1/2 str. 35 zł., 1/4 str. 20 zł.

Oszczędności wsi polskiej i możliwości ich rozwoju

Mylne jest zapatrywanie, że dzisiejsza wieś polska nie posiada zupełnie zdolności kapitalizacji. Oczywiście, mówimy tu tylko o drobnem rolnictwie, gdyż wielka własność niewątpliwie posiada zdolność tą w stopniu znacznie wyższym. Wieś drobnorolnicza, jak wykazuje życie i badania naukowe, około 40% swych dochodów odkłada na oszczędności, inwestując je we własnem gospodarstwie lub obracając je na zakupno ziemi, ewentualnie na spłatę długu. Poniższe zestawienie charakteryzuje wielkość oszczędności gotówkowych, wytwarzanych przez drobne rolnictwo, ich rozwój oraz stosunek do dochodów w latach 1926 — 1935.

Rok	Przychody gotówkowe gospod. roln. na ha ziemi		Oszczędności długoterm. gosp. roln. na ha ziemi		Stosunek procentowy oszczędn. do dochod. gotówk.
	w zł.	wskaźnik	w zł.	wskaźnik	
1926/27	330,68	71	159,24	73	48,0
1927/28	481,28	100	217,17	100	45,1
1928/29	505,95	105	251,32	116	49,6
1929/30	469,10	98	221,89	102	45,2
1930/31	359,45	74	166,79	77	46,5
1931/32	233,09	48	115,01	53	49,4
1932/33	170,68	36	77,99	36	45.6
1933/34	146.90	31	56,05	26	38,1
1934/35	137,41	24	53,31	24	38,7

Liczby powyższe zaczerpnięte zostały z prac inż. *J. Curzytka* o położeniu gospodarstw włościańskich w latach 1933/34 i 1934/35. Oparte są one na materjale ankietowym, przyczem zarówno sposób doboru gospodarstw uwzględnionych (stosunkowa przewaga gospodarstw o większej powierzchni), jak i brak ciągłości w badaniach (w poszczególnych latach uwzględniano niezawsze te same gospodarstwa) każą otrzymane rezultaty traktować dość krytycznie. Wreszcie należy pamiętać, że z natury rzeczy badania odnoszą się do gospodarstw, stojących na wyższym poziomie od przeciętnego ich ogółu w kraju. Mimo to dla ogólnych wniosków cyfry te stanowią dostatecznie ścisły materjał ilustracyjny, zwłaszcza dla charakterystyki kierunku rozwoju.

Aby wyjaśnić wpływ wielkości gospodarstwa rolnego na wysokość oszczędności, przypadających na ha powierzchni, podaję poniżej zestawienie, sporządzone na podstawie badań nad opłacalnością gospodarstw włościańskich w okresie czasu od 1.VII.32 r. do 30.VI.33 r., przeprowadzonych w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, pod kierownictwem powyżej wspomnianego autora inż. J. Curzytka [1]).

[1]) P. pracę „Badania nad opłacalnością gospodarstw włościańskich", Bibljoteka Puławska. Warszawa 1935 r.

Obszar gosp. roln. w ha:	2 — 3	3 — 5	5 — 10	10 — 15	15 — 30	30 — 50	średnio
Przychód gotówk. gospod. rolnych na ha ziemi użytkowej	276,23	196,50	201,70	153,27	134,24	131,79	170,68
Oszczędności na ha ziemi użytkowej	194,67	97,27	96,43	62,60	44,31	41,13	74,83
%-wy stosunek oszczędn. do doch. .	70,6	50,0	48,0	41,2	32,9	31,1	44,4

Z powyższego zestawienia łatwo możemy zauważyć, iż oszczędności inwestowane w gospodarstwie rolnem najsilniej występują w gospodarstwach małych, przedewszystkiem karłowatych. W miarę zwiększania się gospodarstw oszczędności te słabną. W gospodarstwach pełnorolnych (15 — 50 ha) zatrzymują się one jednak na pewnym dosyć wysokim poziomie (31 — 33%) i prawie się nie zmieniają. Aby bliżej wyjaśnić, w jakim stosunku stoją liczby, podane w obydwu poprzednich zestawieniach, do rzeczywistych, musimy zaznaczyć, iż przeciętna powierzchnia badanych drobnych gospodarstw wynosiła około 13 ha, gdy powierzchnia przeciętnego drobnorolnego gospodarstwa w Polsce wynosi około 6 ha. Skład zaś tych oszczędności w poszczególnych typach gospodarstw jest następujący:

W złotych na ha.

Obszar gosp. roln. w ha	2 — 3	3 — 5	5 — 10	10 — 15	15 — 30	30 — 50	Średnio w r. 1932/33	Średnio w r. 1934 35	Przeciętna lat 1926/30 dobra konj.	Przeciętna lat 1931/35 kryzys
Inwestycje i kupno . .	37,27	24,01	32,32	18,44	13,39	10,71	22,14	23.05	79,81	51,86
Budynki	3,65	4,22	8,53	5,96	3,91	2,00	5,88	6,34	15,81	11,35
Inw. martwy	2,11	2,46	2,19	2,95	2.56	2,54	2,52	1,83	14,57	8,64
Bydło rogate	18,71	5,09	7,95	3,39	2,79	1,49	5,25	4,61	20,10	12,13
Trzoda chlewna . . .	6,26	8,29	8,11	3,79	1,71	2,00	4,99	3,33	14,96	9,19
Pozostałe (meljoracje, inw. żywy i t. p.	2,54	3,95	5.54	2,35	2.39	2,68	3,50	6,94	14,37	10,55
Długi	61,06	67.00	61.54	39,47	30,01	30,42	46 69	28,39	110,58	80,80
Kupno gruntu	96,34	6,26	2,57	2.69	0,94		6.00	1,87	22.00	13,85
Razem oszczędności . .	194,67	97,27	96,43	62,60	44,31	41,13	74,83	53,51	212,40	146,47

Drobny rolnik najwięcej ze swych oszczędności poświęca przeciętnie na spłatę długów, następnie na inwestycje, a najmniejszą kwotę kładzie w ziemię. Zupełnie jednak inaczej zachowuje się pod tym względem właściciel karłowatych i właściciel pełnorolnych gospodarstw. Pierwszy najwięcej swoich oszczędności gromadzi w ziemi, trochę mniej poświęca na spłatę długów, na inwestycje zaś wydaje dopiero czwartą lub piątą część, drugi na zakup ziemi poświęca tylko minimalne kwoty, dzieląc swoje oszczędności między nabywanemi gruntami a inwestycjami w przybliżeniu w stosunku 3 : 1. Średnie gospodarstwa włościańskie na ziemię wydają również tylko niewielką część swoich oszczędności (2,5 — 3,0%), resztę ich lokując w spłatach i inwestycjach, przyczem stosunek tych ostatnich nakładów mniej więcej równa się stosunkowi liczb 2 : 1. W miarę powiększania się obszaru gospodarstwa drobnorolnego najwięcej słabnie gromadzenie oszczędności w ziemi, następnie w inwestycjach, a najmniej — poświęconych na spłaty. W dziedzinie inwestycji cokolwiek silniejsze nakłady oszczędnościowe od gospodarstw małorolnych robią gospodarstwa pełnorolne tylko na inwentarz martwy, meljoracje, drzewa owocowe i t. p. Na inne cele, a mianowicie na bydło rogate (największa pozycja wśród inwestycji) i trzodę chlewną więcej wykładają oszczędności gospodarstwa karłowate, niż pełnorolne. W budynkach najwięcej gromadzą oszczędności średnie gospodarstwa włościańskie.

Kryzys najmniej wpłynął na zmniejszenie się oszczędności, lokowanych w spłatach długów, najwięcej osłabił on oszczędności, umieszczane w inwestycjach. Naogół oszczędności lokowane w gospodarstwie rolnym spadły tu prawie o 75%.

Jak łatwo zauważyć z ostatniego zestawienia, omawiane oszczędności mają wyłącznie charakter rezerw ewentualnie kapitałów wytwórczych i nie obejmują ani oszczędności rzeczowych, gromadzących się zazwyczaj w zapasach produkcji, ani sum pieniężnych, przetrzymywanych dotychczas na wsi zwykle w schówkach. Jedne i drugie są trudne do ujawnienia i nie znalazły właściwego ujęcia w prowadzonych badaniach.

W przytoczonych pracach znajdujemy tylko pewne dane co do przyrostu zapasów w przychodzie surowym i zmniejszania się ich w związku z kosztami produkcji. W okresie dobrych konjunktur zapasy te po pokryciu nawet kosztów produkcji szybko wzrastały, jakto widać z następujących liczb:

Złote na ha

Rok	1926/27	1927/28	1928/29
Przyrost zapasów w przychodzie surowym . . .	14,15	18,61	26,92
Zmniejszenie zapasów wskutek kosztów produkcji . . .	11,48	9,47	12,25
Saldo . .	+2,67	+9,24	+14,67

Saldo zapasów w tych czasach mamy zawsze dodatnie, wskutek czego gromadziły się wówczas znaczne oszczędności w kapitałach rzeczowych, których wartość przy nagromadzeniu się stale się zwiększała.

Odwrotne zjawisko występuje w okresie kryzysu:

Złote na ha

Rok	1929/30	1930/31	1932/32	1932/33
Przyrost zapasów w przychodzie surowym . .	12,37	8,77	4,95	4,61
Zmniejszenie się zapasów wskutek kosztów produkcji	18,30	9,78	8,77	4,90
Saldo. .	—5,93	—1,01	—3,82	—0,29

Saldo zapasów w tym okresie czasu było zazwyczaj ujemne. Przytem o wiele więcej tych zapasów pochłaniały koszty produkcji na początku tego okresu, niż w jego końcu. Zmniejszanie się ujemnego salda następowało jednocześnie ze zmniejszeniem się zapasów, wyprzedanych możliwie jaknajprędzej ze względu na silny spadek cen rolnych. Jaknajdalej posunięte ograniczenia kosztów produkcji spododowały powolne zrównaważenie się kapitałów rzeczowych, napływających do gospodarstwa rolnego z powodu jego produkcji i odpływających z niego wskutek kosztów tej ostatniej. W 1932/33 r. saldo ujemne wyrażało się już kwotą groszową.

W następnych latach, t. j. w 1933/34, 1934/35, sądząc z zapasów zbóż, które przeważnie stanowią od 33 — 50% ogólnej ilości zapasów, oraz z kosztów produkcji — saldo ujemne zapasów prawdopodobnie nietylko znikło, ale nawet przekształciło się na dodatnie. W obecnym więc czasie drobne rolnictwo przypuszczalnie znów wytwarza pewne oszczędności rzeczowe o wartości paru złotych na ha powierzchni użytkowej.

Należy tu również zwrócić uwagę na odrębne zachowanie się gospodarstw małorolnych i pełnorolnych w stosunku do wytwarzania oszczędności rzeczowych. Pierwsze z nich z małemi wyjątkami w rocznym obrocie zapasami produkcji dają zazwyczaj saldo ujemne, drugie nawet w okresie kryzysu dodatnie.

W gospodarstwach małorolnych oszczędności rzeczowe mogą więc występować tylko w bardzo niewielkich ilościach, lub nawet może ich zupełnie nie być, ewentualnie mogą powstawać niedobory zapasów, które muszą być pokrywane z produkcji gospodarstw pełnorolnych. Te ostatnie mają przeważnie nadwyżkę w zapasach ponad kosztami produkcji, a więc są zdolne do oszczędności rzeczowych.

O ile w ten sposób dało się scharakteryzować drobne rolnictwo w dziedzinie oszczędności rzeczowych, to prawie zupełnie brak dostatecznego materjału do ujawnienia oszczędności pieniężnych. Możemy tylko powiedzieć, że większe gospodarstwa, które są obciążone i mniejszemi stosunkowo kosztami produkcji na ha i robią mniejsze inwestycje oraz inne nakłady, niż gospodarstwa małe, mają większe możliwości gromadzenia oszczędności pieniężnych od tych ostatnich. Naogół jednak wytwarzanie większych pieniężnych kapitałów oszczędnościowych i przetrzymywanie ich jako rezerw nie leży w charakterze drobnego rolnika, który ponad wszystko jest przywiązany do swego gospodarstwa i myśli o jego powiększeniu, podniesieniu jego kultury i wzmożeniu dochodowości. Każdy wolny grosz kładzie on w gospodarstwo i tam go kapitalizuje. Oszczędności wiejskie są przeto rzeczowemi. Oszczędności pieniężne są tam właściwie formą przejściową. Mają one swoje przeznaczenie i są tak długo przetrzymywane w gotówce, dopóki nie zbierze się odpowiednia suma na pokrycie kosztów projektowanych nakładów lub wydatków. Na inwestycje gospodarcze wydaje rolnik swoją gotówkę prędzej i łatwiej, niż na potrzeby osobiste. W tym ostatnim wypadku zbiera on swoje oszczędności przez kilka miesięcy i nawet całe lata. Zakup ubrania, butów, kożucha, to poważny wydatek w życiu rolnika, jeszcze rzadziej kupuje on meble do mieszkania i sprawia uroczystości rodzinne. A wydatki te stanowią prawie połowę sumy przeznaczonych dla niego osobiście. Resztę wydatków drobnego rolnika stanowią bieżące koszty prowadzenia gospodarstwa i inwestycje lub spłaty, robione w celu powiększenia majątku i stanowiące omawiane już poprzednio oszczędności rolnika, występujące w formie kapitałów wytwórczych. O tych ostatnich oszczędnościach mówiliśmy już poprzednio i zaznaczyliśmy, iż wytwarzają one kapitały, które tak długo pozostają w ręku rolnika, dopóki nie dojdą do odpowiedniej wysokości. Wydatki bieżące na gospodarstwo nie dokonuje on również z dnia na dzień. Podatki i inne ciężary publiczne opłaca rolnik nie częściej, jak w paru terminach w ciągu roku, nawozy sztuczne i nasiona, to zazwyczaj jednorazowy wydatek w roku, remonty, związane z wydatkami pieniężnemi, również nie odbywają się często w drobnem gospodarstwie, najem jest potrzebny przeważnie tylko podczas letnich miesięcy. Naturalnym biegiem okoliczności przy takiem wydatkowaniu muszą powstawać w rękach rolnika pewne sumy pieniężne, których rozchodzenie się odbywa po krótszym lub dłuższym pozostawaniu w domu, są to tak zwane oszczędności krótkoterminowe. Dla wyjaśnienia, jakich rozmiarów obecnie mogą być te sumy, podaję poniżej roczne rozchody na gospodarstwo 13 ha. (1934/35 r.) [1]).

	W złotych	w %
Na powiększenie majątku	672	37,4
Inwestycje gospodarcze		6,1
Spłata długów		19,8
Zakup ziemi		1,5
Na bieżące wydatki gosp. rolnego	528	29,4
Podniesienie kultury gosp. (nawozy, nasiona, pasze treściwe)		6,5
Remonty		5,0
Daniny		5,0
Najem		5,3
Inne		7,7
Na utrzymanie rodziny	597	33,2
Żywność		4,0
Alkohol, tytoń		1,5
Ubranie (odzież, bielizna, obuwie)		12,3
Światło		0,6
Opał		2,0
Meble i sprzęty		1,3
Kultura		2,9
Zdrowie i higjena		1,1
Uroczystości rodzinne		1,1
Różne		6,4
Ogółem wydatki	1797	100,00

Sumy, które przechodzą przez ręce drobnego rolnika w ciągu roku, nie są wprawdzie zbyt wielkie, ale w ogólnej masie (przeszoł 3 miljony gospodarstw) stanowią bardzo poważne kapitały, dochodzące do miljardów zł. O te to sumy warto się pokusić, by je wprowadzić do ogólnego obrotu za pośred-

1) J. Curzytek „Położenie gospodarcze włościaństwa w 1934/35 r.": Bibljoteka Puławska.

nictwem odpowiednich instytucyj finansowo - oszczędnościowych (K. K. O. i spółdzielni kredytowych).

Byłby to olbrzymi krok naprzód w gospodarce wsi, która dziś z reguły przepłaca za nabywane rzeczy, inwentarz i towary, co podważać musi wszelkie inwestycje, a przez to ich rentowność. W ten sposób marnuje się olbrzymi wysiłek chłopa polskiego, który wytworzony kapitał oszczędnościowy zużywa natychmiast na rozbudowę własnej gospodarki.

Wytwarzane na wsi kapitały wskutek rozproszkowania niewiele zdziałać potrafiły ani dla samej wsi, ani dla gospodarstwa narodowego. Nieumiejętne i zbyt drogie inwestycje noszą w sobie zarodek utraty wartości w przyszłości, a więc obezwartościowania i oszczędności w nich ulokowanych. Skoordynowanie pracy tych rozproszkowanych kapitałów ku racjonalnej akcji wytwórczej należy dziś do najważniejszych zagadnień wsi. Skupione, będą one mogły stanowić przeciwwagę i stawiać warunki kapitałom przemysłowo - handlowym, wyzyskującym dotychczas dorobek polskiego rolnika. Akcja taka powinna iść w trzech kierunkach: 1) zorganizowanie w jedną całość wytwarzanych przez drobnego rolnika oszczędności pieniężnych na powiększenie majątku i skierowanie ich ku jednolitej akcji wytwórczej w instytucjach oszczędnościowych; 2) zorganizowanie oszczędności rzeczowych wsi, przechowywanych dotychczas bezużytecznie w postaci martwych zapasów i wprowadzenie ich do obrotu gospodarczego; 3) wciągnięcie do obrotu krótkoterminowych oszczędności pieniężnych, nie mających obecnie wskutek ukrycia i rozproszkowania żadnego znaczenie gospodarczego.

Tylko przy pomocy takiej akcji możemy nauczyć racjonalnie oszczędzać i inwestować chłopa polskiego bez strat dla niego samego i dla kraju.

Stanisław Kopczyński.

Bank Polski w roku 1935

Sytuację gospodarczą na przestrzeni 1935 r. Bank Polski w swem sprawozdaniu ocenia dosyć powściągliwie. Jeśli chodzi o rolnictwo, to w ciągu drugiego półrocza zauważono pewną tendencję do poprawy, wyrażającą się nie tyle we wzroście absolutnym cen, ile w kształtowaniu się ich stosunku do kosztów produkcji, które wskutek akcji obniżki cen artykułów przemysłowych, jak również kosztów obsługi długów i ulg podatkowych uległy zmniejszeniu. Godzi się przytem podkreślić, że w związku z zawieszeniem wymagalności długów rolniczych, jak również wobec czasowego wstrzymania egzekucji z tytułu należności publiczno - prawnych i wreszcie interwencji w postaci kredytów zaliczkowych i rejestrowych, podaż zboża była więcej wyrównaną, co wpłynęło na zmniejszenie się amplitudy wahań cen płodów rolniczych.

Wytwórczość przemysłowa w ciągu roku wykazuje dalszy wzrost, wywołany jednak głównie w związku z ożywieniem działalności inwestycyjnej, podejmowanej przeważnie ze środków publicznych. Również wzrost obrotów wykazuje handel wewnętrzny. Z końcem jednak roku w wyniku deflacyjnych posunięć, handel wewnętrzny notuje poważne skurczenie obrotów. Obroty w handlu zagranicznym, aczkolwiek ogólna ich suma nie uległa poważniejszym zmianom, w porównaniu z rokiem poprzednim kształtowały się mniej pomyślnie: podczas gdy przywóz wzrósł o sumę zł. 60 milj., to eksport nasz spadł o kwotę 50 milj. zł. W rezultacie saldo dodatnie bilansu handlowego Polski ze 176,6 milj. w r. 1934 spadło do 65.5 milj. zł. w r. 1935. Wzrost importu pozostawał przedewszystkiem w związku z ożywieniem działalności inwestycyjnej; spadek natomiast wywozu wywołany został zaostrzeniem protekcjonizmu, ograniczeniami dewizowemi i zaburzeniami walutowemi na rynkach odbiorczych.

Położenie rynku pieniężnego kształtowało się gorzej, niż w roku poprzednim. W ciągu roku, pod wpływem działania szeregu czynników o psychologicznem podłożu, rynek pieniężny przeszedł dwa okresy (w maju oraz wrześniu i październiku) krótkotrwałego, ale dość znacznego odpływu wkładów z instytucyj finansowych. Pod koniec jednak roku, pod wpływem uspokojenia nastrojów, sytuacja rynku doznała wyraźnej poprawy, tak, że ogólna suma wkładów, zdeponowanych we wszystkich instytucjach kredytowych w końcu roku, będzie zapewne zbliżona do poziomu z końca 1934 r.

Pod wpływem fluktacji na rynku pieniężnym pozostawał rozwój rynku kapitałowego, który cechowało skurczenie się obrotów giełdowych i obniżenie się kursu papierów o stałem oprocentowaniu. Dotyczy to w szczególności listów zastawnych towarzystw kredytowych zarówno ziemskich, jak i miejskich oraz niektórych papierów państwowych. Natomiast obroty akcjami, jak i ich notowania, były wyższe, niż w roku poprzednim.

Rok sprawozdawczy przynosi poważne zwiększenie się emisji Skarbu Państwa. Działalność emisyjna Skarbu Państwa polegała na wypuszczeniu w granicach posiadanych uprawnień ustawowych: obligacyj 5½% Pożyczki Budowlanej za 14,5 milj. zł., obligacyj 5% Renty Wieczystej za 15 miljonów zł., oraz obligacyj 3% Renty Ziemskiej serji I za 10.6 milj. zł. Pozatem wypuszczone zostały po kursie nominalnym obligacje 6% Pożyczki Inwestycyjnej za 50 milj. zł., a nadto została wyłożona do publicznej subskrypcji 3% Premjowa Pożyczka Inwestycyjna, której subskrypcja, po uwzględnieniu repartycji, wyniosła 230 miljonów zł.

Obieg pieniężny w porównaniu z latami poprzedniemi wynosił:

(miljony zł.)

Rok	Bilety bankowe	Emisja skarbowa (monety srebrne i bilon)	Obieg pieniężny ogółem	Stosunek emisji skarbowej do obiegu pieniężnego w %
1932	1.002.8	322.4	1.325.2	24.34
1933	1.018.8	321.2	1.340.0	23.97
1934	981.1	384.1	1.365.2	28.13
1935	1.007.2	404.3	1.411.5	28.64

Ogólna suma obiegu pieniężnego, po dość poważnem zmniejszeniu w styczniu, w ciągu następnych 6 miesięcy utrzymywała się na wyjątkowo stałym poziomie. Silniejszy wzrost nastąpił dopiero w sierpniu, a następnie w październiku. Wzrost obiegu emisji skarbowej Bank Polski w omawianem sprawozdaniu objaśnia zapotrzebowaniem rynku na monety srebrne. Ponieważ ze wzrostem emisji skarbowej nastąpił wzrost obiegu banknotów, przeto wzajemny stosunek obu tych składników obiegu pieniężnego nie uległ poważniejszej zmianie.

Pokrycie emisji bankowej przedstawia się, jak następuje:

obieg biletów bankowych		zł. 1.007.184 tys.
natychmiast płatne zobowiązania	zł. 209.718 tys.	
mniej potrącenia w/g art. 51 statutu	zł. 100.000 tys.	zł. 109.718 tys.
Razem		zł. 1.116.902 tys.

zapas złota natomiast wynosił zł. 444.350 tys., wobec czego pokrycie wynosi 39.78%, a więc niemal o 10 punktów wyżej od minimalnego pokrycia statutowego.

Zapas złota w ciągu roku zmniejszył się o zł. 58.959 tys. W ciągu roku zakupiono złota na zł. 39.437 tys., sprzedano zaś zagranicą na zł. 98.396 tysięcy.

Jako dalsze pokrycie emisji służą następujące składniki bilansowe Banku:

a) pieniądze zagraniczne i dewizy	zł.	29.922 tys.
b) weksle krajowe	,,	689.144 ,,
c) bilety skarbowe zdyskontowane	,,	67.627 ,,
d) polskie monety srebrne i bilon	,,	21.627 ,,
e) pożyczki zabezpiecz. zastawami	,,	109.481 ,,
f) papiery procentowe własne	,,	52.870 ,,
g) zobowiązania Skarbu Państwa	,,	90.000 ,,
Razem:	zł.	1.057.671 tys.

Wobec obiegu biletów bankowych w sumie zł. 1.007.184 tys., z czego 39.78%, a więc 400.658 tys. jest pokryte złotem, do pokrycia innemi aktywami pozostaje zł. 606.526 tys. Nadwyżka zatem pokrycia bankowego wynosi zł. 451.145 tys.

D z i a ł a l n o ś ć k r e d y t o w a Banku w porównaniu z latami poprzedniemi wyraża się, jak następuje (miljony zł.):

	1933	1934	1935
portfel wekslowy	688.1	654.0	689.1
portfel weksli zagranicznych	33.3	1.9	2.9
pożyczki zabezpiecz. zastawami	78.9	54.5	109.5
zdyskontowane bilety skarbowe	48.2	48.0	67.6
Ogółem:	848.5	758.4	869.1

W ciągu pierwszych czterech miesięcy stan wykorzystanych kredytów redyskontowych był niższy, niż w analogicznych okresach roku poprzedniego. Od maja, na skutek zwiększonego zapotrzebowania instytucyj kredytowych w związku ze wzmożonem falowaniem wkładów, rozmiary portfelu wekslowego wzrastają, utrzymując się na poziomie wyższym, niż w roku poprzednim.

W ogólnej sumie kredytów redyskontowych w Banku Polskim poszczególne grupy podawców partycypują w następującym stosunku:

a) banki	zł.	531.5 milj.
b) przemysł	,,	87.2 ,,
c) spółdzielnie kredytowe	,,	23.2 ,,
d) handel	,,	21.0 ,,
e) komunalne kasy oszczędności	,,	17.6 ,,
f) rolnictwo	,,	4.3 ,,
g) różne	,,	4.3 ,,
Razem:	zł.	689.1 milj.

Komunalne zatem kasy oszczędności, które reprezentują wkładów niemal tyle, ile wszystkie banki razem wzięte (prywatne i państwowe), jeśli chodzi o stopień wykorzystania kredytów w Banku Polskim stoją na piątem miejscu, po przemyśle, spółdzielniach i handlu, przed rolnictwem tylko. Jest to niewątpliwie objaw dodatnio świadczący o przezorności K. K. O., które istotnie kredyt redyskontowy traktują, jako rezerwę na wypadek wycofania wkładów. W każdym razie należałoby życzyć, aby marża między kredytem przyznanym a wykorzystanym, stanowiąca tę rezerwę dla K. K. O., mogła być nadal utrzymaną, skoro jest faktem stwierdzonym, że Kasy przyznanego przez Bank Polski kredytu nie nadużywają na rozszerzenie swej akcji kredytowej. Również należałoby wyrazić pod adresem Banku życzenie, aby w ustanawianiu placówek inkasowych K. K. O. były w większej mierze uwzględniane. Z zamieszczonego w sprawozdaniu wykazu placówek inkasowych Banku widać, że w szeregu miejscowości, gdzie K. K. O. działają zupełnie poprawnie, i które w zupełności zasługują na wciągnięcie ich na listę korespondentów inkasowych, tam zastępstwo Banku do inkasowania weksli posiada urząd pocztowy. Zapewne, dla przedsiębiorstwa handlowego jest bez znaczenia, komu ma się powierzyć portfel inkasowy, byleby tylko należność z tytułu inkasa została terminowo uregulowana. Lecz nie sądzimy, by takie kryterja były dla instytucji emisyjnej jedynemi. Po pierwsze: urząd pocztowy jest raczej do czego innego powołany, niż do załatwiania operacyj bankowych, po drugie, powierzając swe zastępstwo kredytowej instytucji lokalnej, instytucja emisyjna podnosi jej autorytet na miejscowym rynku, co skolei dodatnio wpływa na proces kapitalizacji, a to nie może być dla Banku Polskiego bez znaczenia; i wreszcie, dla płatnika nie jest rzeczą obojętną, czy ma płacić weksel na poczcie lub listonoszowi, czy też w instytucji, z którą jest finansowo związany i która go załatwi daleko lepiej od funkcjonarjusza pocztowego.

Jeśli natomiast chodzi o podział portfelu według akceptantów (wystawców weksli), to przedstawiał się w końcu ostatnich trzech lat, jak następuje:

Płatnicy:	1933	1934	1935
rolnictwo	43.5%	42.6%	45.5%
górnictwo, przemysł i rzemiosło	18.9%	15.1%	16.4%
handel	15.2%	16.9%	18.0%
inne	22.4%	25.4%	20.1%

Ogółem w ciągu roku przyjęto do dyskonta

weksli na zł. 2.363.727 tys., wykupiono zaś 2.328.569 tys. Stan portfelu z końca roku wynosił zł. 689.144 tys. wobec zł. 653.986 tys. w końcu roku poprzedniego. Znaczny stosunkowo wzrost wykazują weksle, pochodzące z kredytów specjalnych dla rolnictwa, a mianowicie z tytułu kredytów rejestrowych i zaliczkowych, których oprocentowanie dla kredytobiorcy obniżono do 3% w stos. rocznym, przy zwiększeniu dopłaty ze Skarbu Państwa.

Bilans netto Banku zamyka się sumą zł. 1.818.475 tys., wykazując nadwyżkę zł. 12.003 tys., z czego na 8% dywidendę dla akcjonarjuszów przeznaczono zł. 12.000 tys.

W końcu roku Bank posiadał 50 oddziałów. Liczba zaś placówek, posiadających zastępstwo Banku do inkasowania weksli ,wynosiła 247.

W.

Ustrój pieniężny w Z. S. R. R.

Związek Sowiecki jest krajem paradoksów, do których doprowadza martwa doktryna w zetknięciu z życiem. Marksizm, stanowiący oficjalne „wyznanie wiary“ w Z. S. R. R. jest doktryną budowaną na fundamencie doświadczeń pierwszej połowy XIX w., na złudzeniach, wypływających z nieuzasadnionej wiary w to, że abstrakcyjne rozumowanie może ustanowić sztywne ramy dla pulsującej życiem, wiecznie zmiennej rzeczywistości. Tymczasem jednak dzieje się odwrotnie. Doktryna powoli, ale stale ulega zmianom i przekształceniom, kapituluje wobec życiowych konieczności. Ta walka jednak między życiem, a doktryną, te eksperymenty, będące wynikiem przesłanek doktrynalnych, pochłaniają mnóstwo energji i pracy w sposób całkiem nieprodukcyjny.

Pieniądz sowiecki, jak i cała rzeczywistość tamtejsza, jest tylko konsekwencją doktryny i tych teoryj, które będąc wykładniami tej doktryny, próbowały na gruzach dawnej waluty odbudować ustrój pieniężny, jako „przejściowe narzędzie“ podziału dóbr. Paradoks zatem pieniądza sowieckiego polegał na tem, że miał on służyć zniszczeniu samego siebie, miał być głównym środkiem zaprowadzenia gospodarki bezpieniężnej, stanowiącej ideał gospodarki socjalistycznej. Marks w tej kwestji wypowiedział się jasno i zdecydowanie: „Przy produkcji społecznej kapitał pieniężny odpada. Producenci mogą, powiedzmy, otrzymywać zaświadczenia papierowe, które będą ich upoważniać do otrzymania ze społecznych zapasów użytkowych takiej ilości produktów, która odpowiada czasowi ich pracy. Te zaświadczenia to bynajmniej nie pieniądz. One nie dokonywują obrotu“ [1]).

Jednakże „przy produkcji społecznej“ w Sowietach okazało się, że kapitał pieniężny nie odpada, że od niego nadal zależy możność samej produkcji i podziału, że zatem wszelkie „zaświadczenia papierowe“ są fikcją, a gospodarka bezpieniężna, ten „ideał gospodarki socjalistycznej“ — utopją.

To też po okresie anarchji i chaosu wróciła władza sowiecka do tych zasad pieniężnych, które wytworzyły się w obrocie na całym świecie w ciągu długiego dziejowego rozwoju stosunków gospodarczych. Odwrót ten od doktryny upozorowano szeregiem komunałów, które na sam fakt wpływu nie miały. Lenin na IV kongresie Kominternu mówił: „Co rzeczywiście jest ważne, to kwestja stabilizacji rubla. Nad tą kwestją pracujemy, pracują najlepsze nasze siły, i temu zadaniu przypisujemy decydujące znaczenie. Uda się nam na okres dłuższy, a później na zawsze ustabilizować rubla — będzie to oznaczać żeśmy wygrali“ [2]).

Próbę stabilizacji rubla przeprowadzono w 1924 r. Utworzono wówczas dekretem z dn. 5.II.24 pieniądz nowy, a mianowicie państwowy bilet skarbowy, emitowany w odcinkach 5, 3 i 1 rubel, w tym samym miesiącu dnia 22 wyszedł dekret o monecie srebrnej wysokiej próby (1 rubel i 50 kopiejek) oraz małej próby (20, 15 i 10 kop.) i o miedziakach (5, 3, 2 i 1 kop.). Nowy pieniądz opiewał na złoto, chociaż ilość złota, która miałaby się zawierać w jednym rublu nie była określona, nie wprowadzono również wymiany na złoto.

Po reformie pieniężnej prawnym środkiem płatniczym był w zasadzie rubel, ale obok niego istniał też czerwoniec (wynosił on 10 rubli), przyjmowany narówni z rublem bez żadnych ograniczeń. Łączność rubla i czerwońca była ścisła, tak, że właściwym pieniądzem walutowym był czerwoniec.

Reforma walutowa z r. 1924 miała za cel usunięcie papierowej inflacji i stworzenie ustabilizowanej waluty. Jednakże cel ten nie został osiągnięty, mimo interwencji walutowej i towarowej, które służyły celom stabilizacji waluty. Wolny rynek zwyciężył w Sowietach. Wysiłki władzy poszły na marne.

Prawnie rzecz biorąc, reforma była nawet udana, ale ekonomicznie? W tem właśnie zamyka się sedno rzeczy. Okazało się bowiem, że samo wprowadzenie waluty na rynek nie wystarcza. Trzeba jeszcze, żeby rynek tę walutę przyjął. A tego nie da się osiągnąć w drodze dekretów, ani drogą przymusu, choćby najbardziej finezyjnego. Jak zareagował rynek na wprowadzenie nowej waluty? Oczywiście zwyżką cen i to silną zwyżką. Wartość nabywcza czerwońca wynosiła w przybliżeniu około 50% przedwojennego rubla, podczas gdy siła nabywcza dolara dochodziła do 70%, przyczem pamiętać należy, że czerwoniec miał być równy 10 rublom przedwojennym, o ile chodzi o jego wartość w złocie. Ceny rosły, czerwoniec spadał.

Władza sowiecka wychodziła z założenia, że przyczyną wzrostu cen była z jednej strony panika, a z drugiej spekulacja; postanowiła zatem „uderzyć w ceny“. W tym celu ustanowiono sztywne ce-

1) Marks — Kapitał t. II, str. 255.

2) Lenin tom XXVII. Pisma, str. 346.

ny na cały szereg towarów, a pozatem rzucono na rynek towary z zapasów żywnościowych i przemysłowych państwa. Ciekawe tutaj jest to, że polityka powiększania nabywczej siły czerwońca drogą towarowej interwencji przy ustalonych niskich cenach podobnie, jak i deflacja, wychodziła z założenia ilościowej teorji pieniądza, według której nabywcza siła pieniądza określa się stosunkiem masy towarowej do pieniężnej. Jednakże w przeciwieństwie do deflacji, która stosuje w takich wypadkach prosty i skuteczny środek (stosunkowe zmniejszenie ilości pieniądza), polityka towarowej interwencji ucieka się do niezwykle złożonych środków zazwyczaj mało skutecznych. Analiza rzeczywistości sowieckiej przemawia zdecydowanie na niekorzyść interwencji towarowej. „Biuletyn Ekonomiczny Instytutu Konjunktur“ Nr. 4 r. 1924 podaje, że poziom cen towarów reglamentowanych (indeks cen 29 towarów) spadł w ciągu marca (a więc tuż po reformie) o 15%, gdy tymczasem poziom towarów niereglamentowanych (indeks cen 26 towarów) wzrósł o 13%. Liczby podane przez Instytut są nader przybliżone i umiarkowane. Istotnie bowiem wzrost cen był większy od podawanego przez Instytut Konjunktur.

Interwencja towarowa ma tę ujemną stronę, że długo trwać nie może. To też zapasy towarowe państwa zaczęły się wyczerpywać tembardziej, że wobec zniżonych cen popyt wzrósł niepomiernie. Dokoła sklepów potworzyły się ogonki kupujących, którzy potem nabyte towary odprzedawali po cenach kilkakrotnie wyższych. Stracił na tem i chłop i robotnik. Zarobili spekulanci. Różnica cen reglamentowanych i na wolnym rynku rosła stale, tworząc „nożyce“, rozwierające się coraz szerzej. W międzyczasie „emisja pieniędzy — jak twierdził Sokolnikow — wyprzedzała emisję towarów“. W związku z tem drożyzna rosła jeszcze szybciej. Wolny rynek konsekwentnie dusił wszelkie planowe poczynania. Ceny rosły. Kg. chleba, który kosztował w sprzedaży na kartki w Moskwie w r. 1927 — 7 kopiejek, podskoczył w 1933 r. do 40 kop. W konsekwencji zamiast przewidzianej w planie zniżki cen o 21%, nastąpiła faktyczna, acz nieprzewidziana zwyżka o 470%. Katastrofalny ten wzrost cen zmusił rząd sowiecki do zaniechania ogłaszania wszelkich danych statystycznych. W roku 1934 mimo planowanej zniżki cen, chleb kartkowy kosztował 60 kop. za 1 kg., a więc cena w stosunku do 1933 wzrosła o 20 kop. na jednym kilogramie, po zniesieniu kartek cena dosięgła 1 rubla za kg. To też uchwałą z 26.XI.34 r. zniesiono racjonowanie chleba, mąki i kaszy, a uchwałą z dn. 7.XII.34 Rada Komisarzy Ludowych zniosła ponadto racjonowanie makaronów, grochu, fasoli, soczewicy i ryżu. Występuje tedy w sowieckim ustroju wyraźna tendencja uznania przewagi rynku. Miało to decydujący wpływ na kształttowanie się stosunków pieniężnych. Kurs czerwońca, a zatem 10 rb., wynosił w Warszawie na początku r. 1935 1,18 zł. przy parytecie złotym 45,85 zł. W tym samym okresie wartość kursowa pozagiełdowych notowań rubla nie dochodziła nawet 2,6% jego parytetu kursowego. Słowem pieniądz sowiecki, mimo kolosalnych wysiłków ze strony rządu sowieckiego tracił stale na wartości, dezorganizując stosunki gospodarcze w Z. S. R. R.

Eksperymenty I i II piatiletki doprowadziły do utraty zarówno parytetu nabywczego, jak i parytetu kursowego, będąc namacalnym dowodem, że traktowanie pieniądza jako „narzędzia walki klasowej“ odbija się zgubnie na stosunkach gospodarczych nawet takiego państwa, które oficjalnie stoi na stanowisku teorji walki klas. Wszelkie zróżniczkowanie [3]) wartości pieniądza w granicach jednego organizmu gospodarczego, jak to miało miejsce w Z. S. R. R., musi wcześniej, czy później doprowadzić do wyrównania na poziomie odpowiednim do sytuacji rynkowej. I to miało miejsce w Sowietach.

Ustawa stabilizacyjna z r. 1924 określiła równię kursową przy parytecie 2,66 franka szwajc. = 4,58 zł. za rubla w ten sposób, że między tą równią, a faktycznym kursem powstała duża różnica. Faktycznie bowiem w końcu 1934 r. rubel kosztował 12 gr. To też wśród różnych parytetów rubla musiał wreszcie ustalić się parytet, odpowiadający istotnej deprecjacji rubla. Obecnie nastąpiło to niejako oficjalnie. Okazało się, że wszelkie zabiegi władzy i cały ogromny „wysiłek walutowy“ poszedł na marne. Dekretem z dn. 14.XI.35 r. ustalono dla wymiany zagranicznych walut i przekazów nowy kurs, przy którym uznano, że 1 rubel odpowiada 3 frankom franc., a więc przy parytecie 4,58 zł. [4]) będziemy płacić za rubla 1,05 zł. Tak tedy zerwano z „urojeniami doktryny“, z „teorją proletarjackiego rubla“ i z wieloma innemi niemniej szumnemi teorjami. Szara rzeczywistość okazała się mocniejszą od najszumniejszych teoryj.

Ustrój pieniężny sowiecki wrócił do uznania normalnych funkcyj pieniądza, do uwzględniania parytetu nabywczego i kursowego, do tego, co wypracował rozwój dziejowy, jako normalną i najbardziej przystosowaną do potrzeb obrotu formę. Jest to jeszcze jedno więcej zwycięstwo życia nad doktryną. Rzeczywistość sowiecka już nas do tego przyzwyczaiła. Jednakże można się obawiać, czy ta rzeczywistość nauczyła rozumu doktrynerów. I dlatego Sowiety czeka pewno jeszcze niejeden kosztowny eksperyment. A najdrożej kosztują doświadczenia z dziedziny rzeczy najprostszych.

Marjan Reutt.

---

[3]) Wartość rubla nie była jednolita. W granicach Z. S. R. R. kursowa wartość rubla wahała się od 1,9% do 2,9% urzędowego parytetu. Za funt angielski, który oficjalnie kosztował 5.70 rb. (spadek w stosunku do końca 1931 kiedy funt = 9.40 rb.) na wolnym rynku płacono w Moskwie 200 rb., we Władywostoku 300 rb. i t. d. Pozatem rubel miał odmienną zdolność nabywczą dla członka partji, którego obowiązywały w sklepach inne ceny, niż zwykłego robotnika lub chłopa, czy też nepmana, a także odmienne wartości nabywcze w różnych częściach kraju. Rynek wolny wyrównywał to drogą przerzucania towarów z jednych części kraju do drugich i w ten sposób „rozbijał“ ceny oficjalne, ustalając wyższe, o tendencji do kształtowania się jednolitego. Doprowadzało to częstokroć, że sklepy sowieckie uzupełniały swoje zapasy na wolnym rynku.

[4]) Ustawowy parytet rubla został utrzymany, obowiązuje bowiem i dziś ustawa stabilizacyjna z 1924 r. Ekonomiczeskaja Żiźń obecnie podaje dwa kursy walut, jeden dawny na podstawie Ustawy Stabilizacyjnej 1924, drugi nowy zgodnie z dekretem 14.XI.35.

Kronika ustawodawcza i sądowa

WAŻNIEJSZE USTAWY I ROZPORZĄDZENIA

ogłoszone w Dzienniku Ustaw w miesiącu lutym 1936 r.

Dz. Ust. Nr. 8,

poz. 86. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 22.I. 1936 r. o opłacie stemplowej od obrotu papierów wartościowych;

poz. 88. Obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 10.I. 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 18.III.1935 r. o pobieraniu odsetek od zaległości w podatkach państwowych i innych daninach publicznych.

Dz. Ust. Nr. 9,

poz. 90. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 27.I. 1936 r. o przesunięciu terminu do składania zeznań do wymiaru podatku dochodowego na rok podatkowy 1936;

poz. 91. Rozporządzenie Ministra Skarbu i Sprawiedliwości z dn. 31.I.1936 r. w sprawie wnoszenia do ksiąg hipotecznych wpisów w walutach zagranicznych;

poz. 92. Rozporządzenie Ministra Skarbu i Sprawiedliwości z dn. 31.I.1936 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o sposobie wyłączenia gruntów z nieruchomości ziemskich, należących do ordynacji lub innych gospodarstw wiejskich, objętych węzłami substytucji powierniczej lub innemi ograniczeniami prawa własności stale do tych nieruchomości przywiązanemi.

Dz. Ust. Nr. 10,

poz. 97. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 28.I. 1936 r. o obliczeniu i poborze nadzwyczajnej daniny majątkowej w I grupie kontyngentowej w 1936 roku;

poz. 98. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 10.II. 1936 r. o zryczałtowaniu podatku przemysłowego od obrotu dla drobnych przedsiębiorstw;

poz. 107. Obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 22.I. 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22.IV.1927 r. o rozbudowie miast.

Dz. Ust. Nr. 11,

poz. 108. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 7.II. 1936 r. o ustaleniu na rok 1936 wykazu imiennego nieruchomości, podlegających wykupowi przymusowemu;

poz. 109. Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 7.II. 1936 r. o ustaleniu planu parcelacyjnego na rok 1937.

Dz. Ust. Nr. 12,

poz. 114. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 17.II. 1936 r. o wypuszczeniu 4% Pożyczki Konsolidacyjnej i o warunkach konwersji państwowych pożyczek wewnętrznych.

Dz. Ust. Nr. 13,

poz. 118. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 7.II.1936 r. o wysokości kwoty zasadniczej rent ubezpieczenia emerytalnego robotników w latach 1934, 1935 i 1936.

Dz. Ust. Nr. 14,

poz. 134. Obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 14.II. 1936 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dn. 15.III.1934 r. zawierającej „Ordynację Podatkową".

Dz. Ust. Nr. 15,

poz. 142. Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 24.I.1936 r. o obniżeniu składek za ubezpieczenie od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych.

Kronika krajowa

Sprostowanie w alfabetycznym spisie K. K. O.

W numerze poprzednim „Oszczędności" zamieściliśmy spis alfabetyczny komunalnych kas oszczędności. Materjały, które nam służyły za podstawę, czerpaliśmy z danych, udzielonych przez Związki K. K. O. Mimo to nie udało nam się uniknąć błędu, który obecnie prostujemy. Mianowicie w „Spisie oddziałów, zbiornic, wpłatni i zakładów zastawniczych K. K. O." na str. 44 pod poz. 28 podaliśmy mylnie, że o d d z i a ł w P o d g ó r z u n a l e ż y d o K. K. O. pow. Krakowskiego, gdy powinno być, że jest to oddział K. K. O. m i a s t a K r a k o w a.

Kapitalizacja w ubezpieczeniach społecznych.

W Nr. 9 „Przeglądu Oszczędnościowego" ukazał się ciekawy artykuł J. Czadankiewicza, omawiający proces kapitalizacji w ubezpieczeniach społecznych w Polsce. Kapitalizują u nas tylko ubezpieczenia długoterminowe (a więc emerytalne i wypadkowe), co wynika stąd, że wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się tu zgóry na szereg lat, podczas gdy w pierwszych latach liczba uprawnionych do świadczeń jest stosunkowo niska, a wpływy ze składek utrzymują się prawie bez zmiany. W ten sposób odbywa się kapitalizacja przymusowa we właściwem znaczeniu.

Nadwyżka dochodów nad wydatkami przedstawiała się następująco (w tys. zł.):

Rok	Ubezp. emerytalne pracowników	Ubezp. emerytalne robotników	Ubezpieczenia od wypadków	Razem
1925	19.095	10.656	12.630	42.381
1928	61.541	16.396	21.290	99.227
1930	84.248	16.094	15.293	115.635
1931	88.732	7.503	13.306	109.541
1932	79.548	— 46	6.134	79.636
1933	67.981	— 4.121	3.058	71.039

Widzimy, że na pierwsze miejsce wysuwa się pod względem natężenia kapitalizacji ubezpieczenie emerytalne pracowników umysłowych, obejmujące 232 tys. ubezpieczonych (na koniec 1933 r.), płacących 8% pensji. Nadwyżka aktywów dosięgła w końcu 1933 r. przeszło 536 milj. zł. Ubezpieczenia emerytalne robotników, rozciągnięte ustawą scaleniową również na b. zabór rosyjski i austrjacki, pobierają składkę w wysokości 5.2%; nadwyżka aktywów wynosiła 141 milj. zł. Silny spadek dochodów przy równoczesnym wzroście wydatków, doprowadziły do poważnych niedoborów. Wreszcie ubezpieczenia wypadkowe, obejmujące 3.116 tys. ubezpieczonych przy składce przeciętnej 1,4%, dały nadwyżkę aktywów 130 milj. zł.

Lokaty powyższych ubezpieczeń rozkładają się następująco (w milj. zł.):

	Emer. pracow.	Emer. robotn.	Wypadkowe	Razem
kapitały ulokowane w bankach	72,6	15,7	23,2	111,5
papiery wartościowe	195,2	34,4	30,3	259,9
pożyczki hipoteczne	72,2	18,0	18,0	108,2
nieruchomości	94,8	52,5	17,2	164,5

Ogółem lokaty ubezpieczeń kapitalizacyjnych wynosiły w końcu 1933 r. 644 miljony złotych. Widzimy, jak poważną rolę odgrywa oszczędność przymusowa w Polsce. Ciekawą rzeczą byłoby zbadanie ich wpływu na oszczędność dobrowolną.

Rentowność krajowych spółek akcyjnych.

W normalnych warunkach i w krajach uprzemysłowionych kapitalizacja w formie inwestycyj w spółkach akcyjnych odgrywa dużą rolę. W Polsce od roku 1929 kapitał akcyjny ulega znacznemu skurczeniu. Zmniejsza się liczba działających spółek akcyjnych i zmniejsza się kapitał tych spółek. W roku 1929 działało w Polsce 1552 spółek akc. o łącznym kapitale 5.497 miljonów zł.; w roku 1933 liczba spółek spadła do 1226 a suma kapitałów do 4.180 miljonów zł. Obie pozycje zmniejszyły się zatem mniejwięcej o jedną czwartą. Likwidacja dotknęła przytem przeważnie spółek opartych o kapitały krajowe, utrzymały się natomiast spółki, eksploatowane przez kapitał zagraniczny. W ten sposób udział zagranicy w kapitale krajowych spółek akcyjnych wzrósł z 33 do 44%.

Zysk wygospodarowany z tych kapitałów w latach 1928 — 1933 stale się kurczył, tak, że w latach 1930 — 1933 jeszcze nie pokrywał strat, dopiero w roku 1934 obserwujemy pewną poprawę. Według obliczeń G. U. S. sytuacja pod tym względem kształtowała się następująco:

	Wykazany zysk w miljonach zł.	Straty	Procentowa przewyżka zysków wzgl. strat w stosunku do kap. zakł.
1928	208	45	+ 6,7%
1929	185	106	+ 2,7%
1930	131	177	— 1,5%
1931	70	203	— 4,3%
1932	52	194	— 4,8%
1933	66	92	— 0,9%
1934	95	146	— 1,8%

Widzimy, że w roku 1928 przeciętna rentowność całego kapitału akcyjnego w Polsce wynosiła 6,7%, od roku 1930 rentowność znikła i straty pożerają zysk i kapitały własne.

Oczywiście rentowność w poszczególnych gałęziach gospodarstwa kształtowała się niejednolicie. Na szczytach rentowności w Polsce znajdują się cukrownie (+ 9.0%), fabryki papieru (+ 8,8%) i przemysł odzieżowy (+ 7,8%). Stosunkowo słabszą już rentowność wykazują przedsiębiorstwa transportowe i komunikacyjne (+ 4,8%), elektrownie (+ 3,6%), przemysł poligraficzny i chemiczny (ponad 3%). Przemysł ciężki stale wykazuje straty, podobnie jak przemysł włókienniczy, skórzany, handel i ubezpieczenia. Najgorzej przedstawia się sytuacja w przemyśle drzewnym (— 9,4%) i budowlanym (— 11,3%), najbardziej obok górnictwa dotkniętych kryzysem.

Wiadomości zagraniczne

Bank Akceptacyjny w Czechosłowacji.

Czechosłowacki Bank Akceptacyjny posiada o wiele szersze zadania, niż Bank Akceptacyjny w Polsce. Głównym celem banku, który został utworzony 15 września 1934 r., jest udzielanie kredytu akceptacyjnego instytucjom kredytowym, aby dopomóc im do utrzymania płynności i umożliwić im działalność kredytową w interesie życia gospodarczego.

Zadania banku można podzielić na dwie grupy: 1) zadania organizacyjne, polegające na koncentracji kapitału i kierowaniu go ku celom najbardziej z punktu widzenia interesów gospodarczych wskazanym; jest to centralizacja kapitałów na sposób, stosowany w innych krajach, np. we Francji (Kasa Depozytowa), Niemczech (Niemiecka Centrala żyrowa), Stanach Zjednoczonych i t. p.;

2) zadania udzielania kredytu i regulowania rynku lokacyjnego.

Potrzebne kapitały otrzymuje bank z dwóch źródeł: z dotacji skarbu państwa w wysokości 100 miljonów koron, stanowiącej kapitał zakładowy banku oraz z przymusowych wpłat ze strony instytucyj kredytowych i towarzystw ubezpieczeniowych. Innych wkładów bankowi przyjmować nie wolno. Pozatem państwo gwarantuje zarówno za kapitały złożone w banku, jak i za obligacje i listy zastawne, przez ten bank emitowane.

Nadzór nad bankiem sprawuje ministerstwo finansów za pośrednictwem komisarza rządowego, który bierze udział we wszystkich posiedzeniach Rady nadzorczej, Rady dyrektorów i innych organach banku i ma prawo wglądu do wszelkich dokumentów i korespondencji.

Bank Akceptacyjny jest zwolniony od podatków: obrotowego, od kapitałów i rent oraz nie podlega obowiązkowi przelewania części zysków na specjalny fundusz, ustanowiony dla instytucyj kredytowych.

Operacje banku opierają się na następujących zasadach: 1) zapewnienie szybkich wpłat na rachunek wkładów przymusowych i instytucyj; 2) zbieranie informacyj kredytowych w razie żądania kredytu oraz udzielanie tych kredytów w miarę posiadanych funduszów; 3) reglamentacja rynku papierów publicznych (stworzono wespół z 19 bankami i instytucjami członkowskiemi Banku Akcept. specjalne konsorcjum dla interwenjowania na rynku); 4) organizacja wewnętrzna czynności administracyjnych banku.

Zdaniem kół finansowych, Bank Akceptacyjny zdał dobrze swój egzamin, jako organizacja czechosłowackiego systemu finansowego.

Likwidacja stowarzyszeń oszczędności celowej w Niemczech.

W Niemczech wydano świeżo ustawę o likwidacji stowarzyszeń, zajmujących się oszczędnością na zakup ruchomości. Tego rodzaju kasy oszczędności celowej zaczęły powstawać po kryzysie bankowym w 1931 r. i w krótkim czasie osiągnęły duży rozwój.

Jednakże już w 1932 r. pojawiło się dużo skarg na te

instytucje. W 1933 r. ukazała się ustawa o oszczędnościach celowych, która wprowadziła szereg norm, chroniących interesy wkładców oraz poddała te instytucje nadzorowi komisarza Rzeszy, nadając mu szerokie uprawnienia. Z 298 stowarzyszeń, poddanych w 1933 r. kontroli komisarza, tylko 51 zachowało swą niezależność. Mimo energicznej akcji, zmierzającej do uzdrowienia stosunków w dziedzinie oszczędności celowej, nie zdołano usunąć całkowicie wszystkich błędów tych instytucyj. Uzasadnienie do ustawy o likwidacji podnosi szereg uchybień porządkowo - administracyjnych oraz zarzut wysokich kosztów handlowych i podrażania kredytów przez instytucje te udzielanych.

Likwidacja obecnie zarządzona ma się odbyć przy pomocy kas oszczędności. Na pokrycie strat, jakie kasy poniosą przez przejęcie aktywów i pasywów tych instytucyj, minister finansów Rzeszy zagwarantował kasom zwrot 2 miljonów Rm.

Rozwój oszczędności w Jugosławji.

Ostatni numer „Vesnika", organu Związku jugosłowiańskich kas oszczędności podaje stan oszczędności na koniec roku 1935 zarówno w kasach samorządowych, jak i kasie pocztowej. Uzupełniając te cyfry statystyką podaną w poprzednich numerach, otrzymujemy następujący obraz rozwoju oszczędności w latach 1931 — 1935 (w tysiącach dinarów, ogólna suma wkładów na książeczkach oszczędnościowych i w rach. bież.):

	Kasy samorządowe		Kasa pocztowa	
Koniec roku	Suma wkładów	Liczba wkładów	Suma wkładów	Liczba wkładów
1931	2.212.215	227.959	334.141	177.252
1932	2.041.656	227.335	442.674	216.957
1933	1.968.320	226.660	564.103	264.515
1934	1.968.395	214.224	718.492	312.852
1935	1.944.432	—	850.741	360.432

Z powyższego wynika, że komunalne kasy oszczędności w Jugosławji odgrywają bezporównania większą rolę, niż kasa pocztowa, aczkolwiek wkłady w tej ostatniej stale i w dużem tempie rosną. Jeśli chodzi o rozwój wkładów w kasach komunalnych, to widzimy tu stały ich spadek, który jednakże w ostatnich latach został zahamowany. Należy tu jednak odróżnić kasy oszczędności w Drawskiej Banowinie (b. zabór austrjacki) od kas pozostałych. Pierwsze w liczbie 29 t. zw. „hranilnice" posiadają wkładów na sumę 1.027.836.000 dinarów, gdy pozostałe kasy „sztedionice" mają ich 916.596.000 dinarów. Otóż to ujemne kształtowanie się ruchu wkładów w samorządowych kasach oszczędności jest wynikiem dużego odpływu wkładów w „hranilnicach", kasach najstarszych i najzasobniejszych. Pozostałe kasy, przeciwnie, notują stały przyrost wkładów, który dopiero w latach ostatnich kompensuje do pewnego stopnia odpływ z „hranilnic". O przyczynach specyficznych tego ruchu pisaliśmy już parokrotnie w roku ub. (ostatnio w Nr. 13 „Oszczędności", str. 182).

Francuskie kasy oszczędności w 1935 r.

Francuskie kasy oszczędności przechodziły w roku ub. podobne fluktuacje wkładów, jak kasy polskie. Pierwsze 4 miesiące wykazały nadwyżkę wpłat w sumie 822 miljonów franków, jednakże w ciągu roku sytuacja ta zmieniła się na niekorzyść, przechodząc w nadwyżkę wypłat. Ten zmienny ruch wkładów odczuła również Narodowa Kasa Oszczędności (francuska P. K. O.), mimo to jednak na 31 października nadwyżka wkładów wyniosła u niej 322 miljony fr.

Taki ruch wkładów wywołany był niewątpliwie ogólnym kryzysem gospodarczym, słabemi zbiorami zbóż w ub. roku oraz wypadkami natury politycznej, które niejednokrotnie w ciągu roku niepokoiły kraj i wkładców bardzo poważnie. Ucierpiała na tem również sytuacja pieniężna, a co za tem idzie i kredyt publiczny. Dowodem tego jest zmienność stopy procentowej Banku Francuskiego. Wynosiła ona na początku 1935 roku 2,5%, w końcu stycznia podniosła się do 6%, w lipcu spadła do 3,5%, w końcu listopada wynosiła znowu 6%, aby nieco spaść na koniec roku (do 5%). Odpływ złota z Banku wyniósł w roku ubiegłym 16 miljardów fr. Odpływ ten, jak i stała tezauryzacja ścieśniły znacznie rynek kapitałowy, podniosły koszty pożyczek i zmniejszyły wpływy podatkowe.

Równolegle z odpływem złota zagranicę podnoszono znaczne sumy z kas oszczędności i większych banków. W maju i czerwcu wycofane sumy wyniosły przeszło 3 miljardy franków. Kasy i banki sprostały jednak bez trudności temu naciskowi wkładców, wywołanemu obawą pod wpływem sytuacji ogólnej, a z drugiej strony żądzą zysków na nowych emisjach, na grze na giełdzie oraz spekulacjach dewizami.

Rząd starał się w miarę możności o uspokojenie wkładców, przeprowadzając deflację wydatków państwowych i samorządowych, utrzymując nienaruszalność franka i przeprowadzając w porę uchwalenie budżetu na rok 1936.

Wzrost oszczędności w kasach angielskich.

Prezes Narodowego Zrzeszenia Kas Oszczędności stwierdził w orędziu noworocznem, że suma wkładów w angielskich kasach oszczędności wzrosła w roku 1935 o 13 miljonów funtów. Ogólna suma wkładów oszczędnościowych wyniosła na koniec roku budżetowego kas (t. j. na 20.X.35) 231 miljonów franków. Fakt ten dowodzi, że zaufanie społeczeństwa do kas pozostaje niewzruszone.

W ciągu roku powołano do życia 3 nowe kasy, oparte o nowe prawo o kasach oszczędności z 1929 r.; otwarto 26 nowych oddziałów, co również świadczy o żywotności tych instytucyj. Fuzja kas nastąpiła tylko w jednym wypadku, aczkolwiek Zrzeszenie widzi w fuzjonowaniu tendencję zdrową i godną poparcia ze względu na korzyści dla ruchu oszczędnościowego i samych wkładców.

Oszczędność wśród śniegów północy.

W „Deutsche Sparkassen - Zeitung" ukazał się ciekawy artykuł, poświęcony życiu i pracy eskimosów. Jak wiadomo, podstawą utrzymania tego narodu jest myśliwstwo, które w dużym stopniu uzależnione jest od warunków atmosferycznych: zbyt długotrwałe zamiecie i burze śnieżne uniemożliwiają łowy. To też, aby nie zginąć, Eskimosi zmuszeni są przez przyrodę do oszczędzania.

Oszczędzają zaś przedewszystkiem w ten sposób, że w okresie obfitych łowów urządzają sobie podziemne składy do magazynowania mięsa i gromadzą środki żywności w chatach ze śniegu, których często nie mogą opuszczać przez długie tygodnie.

Drugą formą oszczędności u eskimosów pozostaje w związku z handlem wymiennym. Przedmiotem tgo handlu są przedewszystkiem wszelkiego rodzaju futra surowe. Gro-

madzenie futer stanowi zatem rodzaj oszczędności celowej, gdyż można je wymienić na broń, amunicję, herbatę, cukier, sanie i t. p.

Trzeci rodzaj oszczędności spotykamy tylko u eskimosów na Alasce, którzy posiadając monetę, mogą oszczędzać w prawdziwym pieniądzu. Zaoszczędzone pieniądze służą im następnie na kupno niezbędnych rzeczy podczas długich miesięcy zimowych, a częściowo na podniesienie stopy życiowej np. na kupno stałego domu, czy też na zakup reniferów w celach hodowlanych.

Przegląd prasy

O współpracę K. K. O. z kasami gminnemi.

W tygodniku *„Samorząd“* pojawiła się ostatnio dyskusja nad bardzo ciekawem i ważnem zagadnieniem, jakiem jest niewątpliwie współpraca K. K. O. z gminnemi kasami pożyczkowo oszczędnościowemi. W Nr. 6 — 7 „Samorządu“ zabrał głos p. M. Korwin-Piotrowski, umieszczając swój referat wygłoszony na kursie pracowników K. K. O. w Warszawie (w dniu 10.XII.1935). Autor wychodzi z założenia, że podobieństwo strukturalne obu typów instytucyj oszczędnościowych, wspólność zadań i wspólność terenu działania wymagają koordynacji ich pracy. Z analizy dotychczasowego dorobku kas gminnych i komunalnych wynika, że udział pierwszych w akcji oszczędnościowej i kredytowej wynosi ok. 25% tego, co zrobiły K. K. O. (mowa tu tylko o 9 województwach centr. i wschod.), że zatem K. K. O. mają większe zaufanie wśród ludności miejscowej, jak i u obcych instytucyj finansowych. Z powyższego p. Korwin - Piotrowski wysnuwa wniosek, że:

> „...rozwój gminnych kas p. o., niekoniecznie ilościowy, lecz jakościowy, byłby bezwzględnie szybszy i większy, gdyby działalność ich była skoordynowaną z działalnością powiatowych K. K. O. i gdyby w swym czasie były wynalezione konkretne formy współpracy tych znajdujących się w tak bliskiem pokrewieństwie instytucyj, stworzonych dla jednego celu i mających jednakie zadania“.

Twierdzi dalej, że:

> „...braki powyższe i rozproszenie wysiłków tych instytucyj... ujemne były w skutkach i dla kas komunalnych, których wyniki działalności przy ścisłej współpracy z kasami gminnemi byłyby bardziej imponujące“.

W konkluzji autor stwierdza, że współpraca tych instytucyj jest nieodzowna. W dalszym zaś ciągu kreśli ciekawe próby tej współpracy w jednym z większych powiatów kresowych. Współpraca miała dotyczyć zarówno zbierania oszczędności, jak i udzielania pożyczek. Współpraca ta zawiodła, gdyż informacje kas gminnych o pożyczkobiorcach były nieścisłe, a rozgraniczenie wysokości udzielanych pożyczek (kasy gminne miały udzielać kredytu tylko do 200 zł.) nie wytrzymało próby życia, szczególnie przy kredytach specjalnych.

Fiasko to tłumaczy autor: 1) trudnościami, wynikającemi z organizacyjnej odrębności kas gminnych, która uniemożliwia sprawowanie niezbędnej nad niemi kontroli i powoduje brak odpowiedzialności za przyjęte względem K. K. O. zobowiązania; 2) brakiem odpowiedniego personelu (rachmistrza) w kasach gminnych i odpowiednich ludzi we władzach kasy; 3) rywalizacją obu typów instytucyj w akcji oszczędnościowej, w której K. K. O. rozporządzająca wykwalifikowanym personelem, autorytetem samorządu powiatowego i większemi środkami pieniężnemi, wychodzi zawsze obronną ręką.

Opierając się na powyższem doświadczeniu, p. Korwin-Piotrowski dochodzi do ostatecznej konkluzji, że:

> „jedynym sposobem usunięcia trudności, wypływających z odrębności strukturalnej i osobowo-prawnej, będącej główną przeszkodą we współpracy, jest stworzenie związku międzykomunalnego z gmin wiejskich i powiatowego związku samorządowego, jako związków założycielskich w celu prowadzenia jednej kasy komunalnej, z centralą w siedzibie powiatu oraz oddziałami w gminach, na które zostałyby przekształcone obecne kasy gminne. Podstawą do utworzenia takiego związku służy rozporządzenie Prezydenta R. P. z dnia 22.III.1928 r. o związkach międzykomunalnych, ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr. 39, p. 386.
>
> Przy koncepcji związku międzykomunalnego każda gmina weszłaby do związku jako udziałowiec, ze swoim udziałem w postaci majątku gminnej kasy p.-o. W ten sposób aktywa i pasywa kas gminnych wlałyby się do wspólnego kotła z aktywami i pasywami pow. kasy komunalnej, stwarzając wspólną dużą instytucję finansową, obejmującą siecią swych komórek cały powiat. I dopiero przy tej formie organizacji jakież nieograniczone wprost możliwości współpracy i wzajemnych udogodnień odkrywają się przed nami!“.

Korzyści obustronne byłyby następujące: 1) zniknie rywalizacja wzajemna, gdyż zostanie wprowadzona jedna książeczka oszczędnościowa, 2) wzrośnie skutkiem tego zaufanie wkładcy, gdyż wzrośnie gwarancja za wkłady, a akcja propagandowa będzie skoordynowana, 3) przyjmowanie wkładów à vista nie będzie stanowić niebezpieczeństwa, skutkiem wzrostu rezerw kasowych, 4) ułatwi się i uprości technikę akcji kredytowej, 5) zracjonalizuje się i ujednolici politykę kredytową, która byłaby kierowaną przez dyrekcję centrali powiatowej. Technikę udzielania pożyczek autor wyobraża sobie następująco:

> „Przyjmowanie zgłoszeń o pożyczki, załatwianie formalności ze złożeniem weksli lub innego zabezpieczenia odbywałoby się za pośrednictwem oddziałów gminnych, w myśl dyspozycji, otrzymanej z centrali, którąby zasilała swe oddziały gotówką w/g zapotrzebowania, oczywiście w miarę posiadanych środków obrotowych. Klient nie potrzebowałby jechać do odległego nieraz miasta powiatowego, a tylko do gminy. Z drugiej strony, jakież odciążenie pracy w centrali Kasy, której operacje czynne zostałyby ograniczone do minimum, do wypadków specjalnych np. większych pożyczek i pożyczek długoterminowych. Odciążenie w pracy dałoby oszczędność w kosztach handlowych, któreby pozwoliły na utrzymanie w oddziałach gminnych wykwalifikowanego personelu.
>
> ...Przy każdym oddziale Kasy w gminie byłaby powołana specjalna komisja pożyczkowa, wybrana przez członków rady gminnej z kilku osób (mniejsza o liczbę), któraby opiniowała napływające zgłoszenia o pożyczkę. Niezależnie od opinji rachmistrz oddziału Kasy obowiązany byłby zasięgnąć szczegółowych informacyj od sołtysów o stanie majątkowym pożyczkobiorcy i poręczycieli. Decyzję jednak o przyznaniu pożyczki wydawałaby dyrekcja centrali, opierając się na opinji komisji pożyczkowej, która nie byłaby obowiązująca“.

Widzimy, że p. Korwin-Piotrowski jest zdecydowanym, możnaby powiedzieć, entuzjastycznym zwolennikiem przekształcenia kas gminnych na oddziały K. K. O.

Zupełne odmienne zapatrywanie na tą sprawę ma p. Feliks Łańcucki, sekretarz gminny, który w artykule na ten sam temat w Nr. 9 *„Samorządu“* zarzuca, że pro-

jekt powyższy jest b. groźny dla rozwoju kas gminnych, bo nic im nie dając, zahamuje ich rozwój indywidualny „w znacznej mierze uzależniony od ofiarnej i uczciwej pracy lepszych uspołecznionych jednostek na terenie gmin".

Zdaniem autora połączenie kas nie zwiększy ilości wkładów, bo na wsi niema pieniędzy; żadna akcja propagandowa, ani wzrost zaufania tu nie pomoże. Większy wzrost wkładów w K. K. O. przypisać należy ośrodkom miejskim, więcej zamożnym i różnym funduszom samorządowym w K. K. O. lokowanym. Podobnie połączenie Kas nie zwiększy ilości udzielanego drobnym rolnikom kredytu, bo

„... K. K. O., mając decydujący głos w udzielaniu pożyczek, chętniej udzielałaby pożyczek większym, zamożniejszym rolnikom, natomiast najdrobniejsi rolnicy byliby pominięci. Trudno przypuszczać, aby chciano bawić się w takie drobne pożyczki, jakich dzisiaj kasy gminne p.-o. udzielają, począwszy od 20 do 100 zł. najwyżej. Kiedy taki biedak dostałby pieniądze, jeżeliby o tem miała decydować dopiero K. K. O."?

Następnie, analizując zamknięcia jednej kasy gminnej p.-o., autor stara się wykazać, że większość tych kas pracuje równie pomyślnie, że zatem w razie połączenia z K. K. O. konsekwencje nieroztropnej polityki kredytowej tych ostatnich (duże zamrożenie kredytów przeważnie większych) spadłyby brzemieniem na dobrze prowadzone kasy gminne. Na podobnym poziomie stoją i dalsze argumenty przeciw ewentualnej współpracy z K. K. O., a więc, że personel kas gminnych lepiej potrafi prowadzić tę placówki, jako tańszy, więcej ideowo nastawiony i lepiej znający „psychologję gminiaków", niż drogi personel K. K. O., że przy dzisiejszym stanie kontrola działalności rachmistrza kasy gminnej ze strony rady gminnej, komisyj rewizyjnych i niższych władz nadzorczych jest większa, niż przy połączeniu kas kontrola centrali, że gmina wiejska przedstawia dostateczną gwarancję, że kasy gminne cieszą się u P. B. R. dobrą opinją jako kredytobiorcy i t. d.

Kończy twierdzeniem, że:

„gminne kasy p.-o. gruboby na tem (t. zn. na połączeniu) straciły już choćby dlatego, że musiałyby przyjąć od K. K. O. olbrzymią część wydatków personalnych na swoje barki, a i drobni rolnicy w gminach także ponieśliby duży uszczerbek w uzyskaniu drobnych pożyczek, a szczególniej w nagłych wypadkach, kiedy kredyt musi być natychmiast udzielony".

Streściliśmy powyżej dość obszernie ten dwugłos, pochodzący z poza K. K. O., aby wskazać na wagę i trudności problemu współpracy. Rozwiązanie wymaga dalszych i głębszych studjów w terenie. Dotychczasowe próby nie były zbyt zachęcające dla K. K. O. Nie należy jednakże wyciągać stąd wniosku o niemożności tej współpracy, nawet w ramach obowiązujących przepisów prawnych. Koordynacja pracy wydaje się wskazana, a pewna współpraca, choćby w formie dyskonta przez K. K. O. weksli kas gminnych jest, zdaniem naszem, zupełnie możliwa.

STATYSTYKA

Stan wkładów w kasach oszczędności na dzień 31.I 1936 r. według danych G. U. S.

Tysiące złotych.

Rodzaje kas oszczędności Województwa	Liczba kas 31.I.36	OGÓŁEM			Wkłady na książeczkach oszczędnościowych *a*			Wkłady na rachunkach czekowych *b*, bieżących i otwartego kredytu		
		30.XI	31.XII	31.I	30.XI	31.XII	31.I	30.XI	31.XII	31.I
P. K. O.	**1**	**835 224**	**881 687**	**878 150**	**649 048**	**679 330**	**692 697**	**186 176**	**202 357**	**185 153**
Komunalne Kasy Oszczędności *c*	**362**	**662 740**	**676 111**	**688 861**	**607 374**	**616 384**	**625 166**	**55 366**	**59 727**	**63 695**
Miejskie	128	440 602	450 164	457 170	403 869	409 882	414 146	36 733	40 282	43 024
Powiatowe	228	217 731	221 442	226 884	199 678	202 600	207 150	19 053	18 842	19 734
Związków międzykomunalnych	5	3 322	3 371	3 380	2 994	3 038	3 018	328	333	362
Wojewódzka	1	1 085	1 134	1 427	833	864	852	252	270	575
M. st. Warszawa	1	95525	99 320	103 648	76 003	78 878	80 780	19 522	20 442	22 868
Warszawa	25	30 862	31 975	32 298	28 308	29 303	29 580	2 554	2 672	2 718
Łódź	17	12 558	12 889	12 892	10 480	10 942	10 809	2 078	2 947	2 083
Kielce	18	13 737	13 929	14 386	11 929	12 176	12 538	1 808	1 753	1 848
Lublin	19	6 429	6 535	6 808	5 715	5 801	5 942	714	734	866
Białystok	14	4 505	4 891	4 890	3 792	4 065	4 059	713	826	831
Wilno	8	5 822	6 291	6 527	5 172	5 449	5 538	650	842	989
Nowogródek	8	1 338	1 446	1 512	1 129	1 182	1 218	209	264	294
Polesie	9	1 722	1 765	1 903	1 387	1 453	1 553	335	312	350
Wołyń	14	3 074	3 303	3 526	2 352	2 434	2 562	722	869	964
Poznań	74	104 449	104 969	106 926	97 288	97 680	99 278	7 161	7 289	7 648
Pomorze	41	34 943	34 967	35 788	30 453	30 204	30 956	4 490	4 763	4 832
Śląsk	18	122 949	123 893	127 404	116 288	116 685	120 124	6 661	7 208	7 280
Kraków	24	124 460	125 988	128 461	120 569	122 250	124 012	3 891	3 738	4 449
Lwów	37	81 554	84 699	82 368	78 237	79 187	77 318	3 317	5 512	5 050
Stanisławów	17	12 406	12 705	12 788	12 164	12 405	12 471	242	300	317
Tarnopol	18	6 407	6 546	6 736	6 108	6 290	6 428	299	256	308
Inne kasy *d*	**2**	**33 990**	**34 739**	**35 030**	**33 760**	**34 514**	**34 809**	**230**	**225**	**221**

a Bez sum, figurujących na książeczkach oszczędnościowych, wystawionych przez K. K. O. przed wejściem w życie Rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24.X 1934 r. o K. K. O., na rzecz państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych instytucyj finansowych i ubezpieczeń społecznych z tytułu udzielonych kasom przez te instytucje kredytów. *b* R-ki czekowe w P. K. O. *c* Wobec nienadesłania sprawozdań dla 14 kas, za m. styczeń wzięto sumy z m. grudnia *d* Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie i Ukraińska Szczadnycia w Przemyślu.

Uwaga. W listopadzie rozpoczęły likwidację, kasy m. Sierakówa, m. Nowego i pow. grudziądzkiego; zlikwidowana została w styczniu kasa m. Tuszyna, której aktywa i pasywa przejęła kasa pow. łódzkiego.

Źródło: Sprawozdania miesięczne kas.

Redaktor odpowiedzialny: Bolesław Obszyński. **Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.**

Drukarnia Samorządow. Instytutu Wydawn. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Tel. 682-18.

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU OSTROŁĘCKIEGO W OSTROŁĘCE.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		14.888,48	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		34.462,61	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		10.558,95	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			59.910,04
2. Kupony			489,85
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		18.539,80	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udz. w Bankach Komunalnych		12.969,50	31.509,30
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			16.947,91
7. Weksle zdyskontowane			8.900,—
8. Pożyczki wekslowe			95.687,—
9. Weksle protestowane 20.876,53 i poz. przet. 22.911,—			43.787,53
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wart.* (... kont).			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpieczone innemi wartościami		31.935,69	31.935,69
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności* (.... kont)		2.918,—	
b) innych wartości (.... kont)			
c) pożyczki zakładu zast.* (.... kont).			2 918,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne — układy niezatwierdzone			13.830,—
13. Pożyczki hipoteczne* (.... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego*			339.314.—
15. Odsetki zaległe			6.119,69
16. Nieruchomości			55.980,21
17. Ruchomości			5.084,41
18. Różne			6.359,16
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			5.878,45
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem.			724.691,24
21. Depozyty			561.464,65
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			47.693,67
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			283.824,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Razem.			892.982 32
Ogółem.			1.617,673,56

Stan bierny.

	W tem w wal. obcej Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			19.091,28
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			1.959,80
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			2.239,20
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych *)			
a) bezterminowe 1 książ.		9.529,39	
b) terminowe 3 książ.		70.850,93	80.380.32
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe 996 książ.		53.004,46	
b) terminowe do 3 miesięcy 632 książ.		26.814,42	
c) terminowe ponad 3 m. 247 książ.		72.210,16	152,029,04
8. Rachunki bieżące:			
a) instytucyj państw., samorządowych i inych prawno-publ 3 r-ki		2.126.37	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych 26 r-ków		8.404,52	10.530.89
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			51,74 38.037,60
10. Zobowiązania inkasowe			
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim		7.125.—	
b) w Bankach państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			7.125,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			283.824,—
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski		8.560,—	
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			8.560,—
15. Banki i K. K. O. Loro			6.459,05
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			1.685,76
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.).			11.410,80
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.306,76	1.306,76
Razem.			724.691,24
22. Różni za depozyty			561.464,65
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			47.693,67
25. Bank Akceptacyjny			283.824,—
26. Fundusz Emerytalny			
Razem.			892.982,32
Ogółem.			1.617.673,56

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 R.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	12.982.80	
b) od rachunków bieżących	959,71	
c) od redyskonta weksli	19.868,08	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie		
e) różne inne	1.169,61	34.980,20
2. Prowizje wypłacone		506,94
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	15.274,80	
b) świadczenia socjalne	1.287,06	
c) wydatki rzeczowe	6.363.93	22.925,79
4. Podatki i opłaty skarbowe		67,93
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	1.119 60	
b) ruchomości	870.61	1,990,21
6. Odpisy na dłużnikach		1.127,76
7. Różnice kursowe na rachunkach i walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		143 78
9. Różne z tyt. obniżki stopy procentowej		1.275 27
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		
11. Nadwyżka		1.306.76
Razem.		65.124,64

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	24.101,72	
b) od rachunków bieżących	3.114,57	
c) od pożyczek terminowych na zastaw		
d) od pożyczek na skrypty dłużne	14.268,48	
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych	1.316,02	
g) od K. K. O. i Banków	374,47	
h) różne inne	10.668,23	53.843,47
2. Prowizje pobrane		8.836,90
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		132,32
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		255,88
6. Odzyskane straty		150,—
7. Opłaty na koszty administracji		1.894,59
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		11,46
10. Strata		
Razem.		65.124,64

Dyrektor — Zarządzający (—) **Czesław Modzelewski**

Członkowie Dyrekcji: (—) **Piotr Majewski — Buchalter**

(—) **Mieczysław Borkowski**

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący (—) **Z. Górski**
Członkowie: (—) **W. Anger**
(—) **St. Rydel**
(—) **St. Grzybowski**

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KRZEMIENIECKIEGO W KRZEMIEŃCU.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji . . .			
a) gotowizna		21.082,86	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		44.885,62	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		62.581,40	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			128.549,88
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		33.996,50	
c) listy zastawne i obligacje . .			
d) obligacje związków komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		3.053,—	37.049,50
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			44.085 20
7. Weksle zdyskontowane (76 kont) .			63.856 05
8. Pożyczki wekslowe (1126 kont) . .			201.295,85
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poz. wekslowych (667 kont)		90 124,38	
b) pochodzące z innych kredytów* (kont)			90.124,38
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartościowemi* (kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (22 kont) .		77.833,—	
c) zabezpieczone innemi wartościami			77.833,—
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności			
b) innych wartości (.... kont) . .			
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			
12. Pożyczki na skrypty dłużne* (.... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwers. Banku Akcept. (225 kont)			111.896,75
15. Odsetki zaległe			15.262,45
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			2.614,—
18. Różne			14.031,13
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe			1.390.57
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem . .			787.988,76
21. Depozyty			168.535 —
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			79 865.37
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem. .			1.036.389,13

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			80.000,—
2. Fundusz zasobowy			8.617,26
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych *)			
a) bezterminowe			
b) terminowe (1 konto) . . .			161.708,98
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych *) . .			
a) bezterminowe (529 kont) . .		225.549,30	
b) termiowe do 3-ch miesięcy (kont)			
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe			225.549,30
8. Rachunki bież.* (czek, przekaz. i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (48 kont) . .		138.929,28	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (50 kont)		26.646,66	165.575,94
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			738,82
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .		18 040,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			18.040,
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			16.350,—
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		105.424,80	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .			105.424,80
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			1.517,80
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			2 904,20
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		1.561,66	1.561,60
Razem. .			787.988,76
22. Różni za depozyty			168.535,—
23. Zobowiązania z tytułu udzielon. gwar.			
24. Różni za inkaso			79.865,37
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem. .			1.036.389,13

RĄCHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1935 rok.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	19.157,27	
b) od rachunków bieżących . . .	6.935,07	
c) od redyskonta weksli	1.521,18	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	2.145,89	
e) różne inne		29.759,41
2. Prowizje wypłacone		
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	26.450,17	
b) świadczenia socjalne	2 331,65	
c) wydatki rzeczowe	9.622,48	38.404,30
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		228,75
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	710,90	710,90
6. Odpisy na dłużnikach		6.371,60
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka		1.561,66
Razem. .		77 036,62

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	39.754,08	
b) od rachunków bieżących . . .	7.054,55	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	552,—	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	1.293,68	
g) od K. K. O. i Banków . . .	893,89	
h) różne inne	638,80	50.187,—
2. Prowizje pobrane	8.025,96	
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty	5.265,24	
7. Opłaty na koszty administracji . .	2.013,12	
8. Różne dochody	11.545,30	26.849,62
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem. .		77.036,62

Dyrekcja Kasy:
Dyrektor Zarządzający: (—) A. Boczkowski
Zastępca Dyrektora — Buchalter: (—) W. Zdziebłowski
Członek Zarządu: (—) A. Tkaczyński

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) E. Lenczowski
Członkowie: (—) St. Powroźnicki
(—) B. Serafinowicz

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 1936 ROKU
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KUTNOWSKIEGO.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		32.712,23	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		2.243,19	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		8.281,—	
d) pozostałość w innych K. K. O.		469,63	
e) bony inwestycyjne			43.706,05
2. Kupony			230,—
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe 1)			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		35.696,28	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		5.563,—	41.259,28
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane			97.645,08
8. Pożyczki wekslowe			115.003,—
9. Weksle protestowane			
a) pochodz. z dysk. i poż. wekslowych		18.377,61	
b) poch. z innych kredytów (.... kont)			18 377,61
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wart.* (.... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (.... kont)			
c) zabezpieczone innemi wartościami		69.704,—	69.704,—
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (.... kont)		20 891,—	
b) innych wartości* (.... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawniczego *			20.891,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne* (.... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne* (.... kont)			19.595,—
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Kom. Konwersyjny Banku Akcept. (.... kont)			57.768,46
15. Odsetki zaległe			1.472,69
16. Nieruchomości			67.236,—
17. Ruchomości			7.670,—
18. Różne			2.423,52
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			562.981,69
21. Depozyty			171.154,—
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			37.537,31
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			40.250,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Razem			248 941,31
Ogółem			811.923,—

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			1.174,—
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			962,23
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno publicznych*)			1.499,—
a) bezterminowe (.... kont)			
b) terminowe			
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych *)			
a) bezterminowe		232.633,70	
b) terminowe do 3-ch mies. (.... kont)		65.234,60	
c) terminowe ponad 3 miesiące		49.064,95	346.933,25
8. Rachunki bieżące*) (czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno - publ. (kont)		13.453,—	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych		50.842,—	64.295,—
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			597,90
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim		1.595,—	
b) w Bankach Państwowych		20.520,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			22.115,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			5.400,—
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		11.875,—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			11 875,—
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			4.158,69
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr).			3.971,62
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			562.981,69
22. Różni za depozyty			171.153,—
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			37.537,31
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			40.250,—
Razem			248.941,31
Ogółem			811.923,—

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	13.446,85	
b) od rachunków bieżących	1.473,46	
c) od redyskonta weksli	1.839,59	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	677,72	
e) różne inne	1,20	17.438,82
2. Prowizje wypłacone		179,13
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	17.983,55	
b) świadczenia socjalne	1.702,13	
c) wydatki rzeczowe	10.013,79	29.699,47
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	672,—	
b) ruchomości	405,09	1.077,09
6. Odpisy na dłużnikach		2.437,59
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		962,23
11. Nadwyżka		
Razem		51.794,33

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	22.067,50	
b) od rachunków bieżących	6.919,21	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	2.162,70	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	1.441,42	
f) od papierów wartościowych	3.526,10	
g) od K. K. O. i Banków	495,42	
h) różne inne	33,40	36.645,75
2. Prowizje pobrane		4.179,59
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		962,23
5. Dochód netto z nieruchomości		2.878,31
6. Odzyskane straty		185,92
7. Opłaty na koszty administracji		6.942,53
8. Różne dochody		
9. Strata		
Razem		51.794,33

Dyrekcja Kasy:
(—) **Zawistowski Władysław** — Dyrektor Zarządzający
(—) **Gołubkow Aleksy** — Zastępca Dyrektora — buchalter
(—) **Oliński Edmund** — Członek Dyrekcji

Komisja Rewizyjna:
(—) **Maryanowski Stanisław** — Przewodniczący
(—) **Wodiczka Karol**
(—) **Mierzejewski Jan**

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU WIELUŃSKIEGO W WIELUNIU.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		49.948.76	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		18.316,06	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		45.333.—	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			112.697,82
2. Kupony			
3. Waluty obce	347,50		347,50
4. Papiery wartościowe:			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe	4.611,61	27.212,90	
c) listy zastawne i obligacje . .			
d) obligacje Związków Komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych .		1.370,25	28.583 15
5. Banki i K. K. O. „Loro“ . . .			1.516,31
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
7. Weksle zdyskontowane (42 kont) .			17.215,90
8. Pożyczki wekslowe (1230 kont) . .			364.173.88
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dys. i poż. wekslowych (23 kont)		3.215 55	
b) pochodz. z inn. kredytów . .			3.215,55
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezpieczone papierami wartościowemi (kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (2 konta) .		299,60	
c) zabezpiecz. innemi wart. (8 kont)		10.045,85	10.345,45
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (34 kont) . .		3.502.—	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego .			3.502.—
12. Pożyczki na skrypty dłużne . . .			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akcept. (7 kont)			2.494.—
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			3.308,98
18. Różne			1.934,33
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			490,33
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem. .			549.825,20
21. Depozyty			149.487,10
22. Udzielone gwarancje			20.002.—
23. Inkaso			68.156,29
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			
25. Pokrycia Funduszu Emerytalnego .			
Ogółem. .			787.470,59

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych Zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy			25.000.—
2. Fundusz zasobowy			9.073,66
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (3 konta) . . .		2.147.43	
b) terminowe (3 konta) . . .		61.933.47	64.080.90
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych:			
a) bezterminowe (633 kont) . . .		175.033 42	
b) terminowe do 3 miesięcy (410 kont)		94.093,80	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (106 kont)		79.626,93	348.754,15
8. Rach. bieżące*) (czek., przekaz. i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (9 kont) . .		1.376,24	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (72 kont)		48.233,63	49.609,87
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			404,30
10. Zobowiązania inkasowe			1.206 31
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .		25.000.—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			25.000.—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		20.000.—	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .			20.000.—
15. Banki i K. K. O. „Loro“ . . .			
16. Banki i K. K. O. „Nostro“ . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			150,99
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr).			4.536,30
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		2.008,72	2.008.72
Razem. .			549.825,20
22. Różni za depozyty			149.487,10
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			20.002 —
24. Różni za inkaso			68.156,29
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem. .			787.470,59

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1935 ROK.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	16.813,37	
b) od rachunków bieżących . . .	2.023,47	
c) od redyskonta weksli	1.196,84	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	123,97	
e) różne inne		20.157,65
2. Prowizje wypłacone		129,39
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	24.603,90	
b) świadczenia socjalne	1.942,51	
c) wydatki rzeczowe	8.253,77	34.800,17
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		169,95
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	537,42	537,42
6. Odpisy na dłużnikach		10.396,12
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		447,66
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11. Nadwyżka		2.008,72
Razem. .		68.647,08

Zyski.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	38.392,52	
b) od rachunków bieżących . . .	1.468,50	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	953,23	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	1.310 91	
g) od K. K. O. i Banków . . .	797,05	
h) różne inne i prowizje . . .	92,54	43.014,75
2. Prowizje pobrane		12.526,34
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		2.306,31
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty		105,96
7. Opłaty na koszty administracji . .		10.618,70
8. Różne dochody		75,—
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem. .		68.647,08

Dyrekcja Kasy:
Dyrektor: (—) J. Matejf
Członkowie Zarządu: (—) Smolnik Wiktor
(—) Kabus Jerzy

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) Stanisław Sulikowski
Członek: (—) Wacław Brzęczkowski
Księgowy: (—) W. Pytel

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1935 R.
KOMUNALNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI POWIATU GARWOLIŃSKIEGO W GARWOLINIE.

Stan czynny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		3.258,74	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		25.051,83	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		2.308,85	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			30.619,42
2. Kupony		678,—	
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		95,—	
c) listy zastawne i obligacje		66.185,34	
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		2.702,50	69.660,84
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (145 kont)		92.275,—	
8. Pożyczki wekslowe (758 kont)		167.997,22	
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. weksl. (257 kont)		67.698.46	
b) poch. z innych kredytów (.... kont)			327.970,68
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartośc.			
b) zabezpieczone hipoteką			
c) zabezpieczone innemi wartościami			
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (5 kont)		913,35	
b) innych wartości (1 konto)		300,—	
c) pożyczki zakładu zastawniczego			1.213,35
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne (3 konta)			6.775,—
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptac. (199 kont)			79.592,08
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			1.654,68
18. Różne			17.534,24
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe			1.481,22
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			536 501,51
21. Depozyty			186.492,18
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			24.734,91
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			89.763,—
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			837.491,60

Stan bierny.

	W tem w wal. obcych zł.	Zł.	Zł.
1. Kapitał zakładowy		100.000,—	
2. Fundusz zasobowy		11.141,75	
3. Fundusze specjalne			
a) Fundusze specj. b. K.K.O. w Kolnie			
b)			111.141,75
4. Fundusz wyrównawczy			4.477,78
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (5 kont)		671,35	
b) terminowe (1 konto)		22.605,—	23.276,35
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (1445 kont)		174.042,—	
b) terminowe do 3 miesięcy (30 kont)		34.084,15	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe			208.126,15
8. Rachunki bieżące *) czekowe, przekazowe i t. p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno - publ. (6 kont)		12.949,46	
b) osób fiz. i praw.-pryw. (24 konta)		3.427,26	16.376,72
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			932,60
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim		6.400,—	
b) w Bankach Państwowych		6.725,—	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		2.000,—	
d) w innych instytucjach kredytowych			15.125,—
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			51.198,—
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		83.289,51	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje		13.390,—	96.679,51
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			250,85
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			6.243,17
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			3.801,87
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			3.349,54
Razem			536.501,51
22. Różni za depozyty			186.492,18
23. Zobow. z tytułu udzielonych gwarancyj.			
24. Różni za inkaso			24 734,91
25. Bank Akceptacyjny			89.763,—
26. Fundusz emerytalny			
Ogółem			837.491,60

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1935 rok.

Straty.

	Zł.	Zł.
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	9.745,14	
b) od rachunków bieżących	469,34	
c) od redyskonta weksli	3.602,08	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	8.109,20	
e) różne inne	1.425,10	23.350,86
2. Prowizje wypłacone		
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	13.601,90	
b) świadczenia socjalne	1.133,40	
c) wydatki rzeczowe	4.741,14	19.476,44
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	183,85	183,85
6. Odpisy na dłużnikach		1.838,—
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10 Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego.		
11 Nadwyżka		3.349,54
Razem		48.198,69

Zyski.

	Zł.	Zł,
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	37.277,01	
b) od ukł. konwersyjn.	2.517,89	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	59,73	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	797,55	
f) od papierów wartościowych	4.058,—	
g) od K. K. O. i Banków	294,40	
h) różne inne	603,07	45.607,65
2. Prowizje pobrane		2.483,79
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		33,—
7. Opłaty na koszty administracji		74,25
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		48.198,69

Prezes Zarządu: (—) Józef Krzyśpiak
Członkowie: (—) Antoni Piesio — Dyrektor
(—) Jan Krzysztoszek
Księgowy: (—) M. Kozicki

Komisja Rewizyjna:
(—) Andrzej Hrycko
(—) Ludwik Pudło
(—) Bolesław Biernacki

Drukarnia Samorządow. Instytutu Wydawn. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Tel. 682-18.